

حق و عدالت

ج - تعریف حقوق - از آنچه از مجموعه ژوستینی نین در شماره پیش نقل شد تعریف حقوق اجمالاً بدست می آید - در مجموعه مزبور حقوق را عبارت از تمیز حق از ناحق و عدل از ظلم دانسته و علم حقوق را علم تمیز دادن حق از ناحق میخوانند.

این تعریف با توجه بتعریفی که در مجموعه ژوستینی نین از عدالت شده است قابل انتقاد است زیرا بدیهی است که تعریف هر يك از این دو اصل موقوف و معلق بتعریف دیگری است و بعبارۀ آخری دور و تسلسل ایجاد می شود چه بنا بتوضیحات فوق عدالت عبارت است از این که بهر کس حقش ادا شود و حق خود تمیز عدل از ظلم میباشد . پس شناختن عدل منوط بشناختن حق می شود و بالعکس شناختن حق موکول به شناختن عدل می گردد.

رومی ها خود بزودی باین نقیصه پی بردند و در مقام پیدا کردن تعریف دیگری برای حقوق بر آمدند و بالاخره باین نتیجه رسیدند که مظاهر مختلف حقوق را تحت قالب الفاظی در آورده و آنها را مانند پندها و اندرزهایی استعمال کنند. این رویه در مقام تعریف های علمی بسیار قابل تمقید و ایراد است و عادتاً هر وقت مجاهدت علماء در هر رشته از علوم برآی پیدا کردن تعریف های جامعی بی نتیجه می ماند مقداری مثال می شمرند و قدر مشترکی از مجموع آنها استخراج می کنند و اسم آنها تعریف میگذارند

رومی ها در این مورد همین قسم عمل کردند و مظاهر مختلف حقوق را در تحت سه جمله بشکل پند بیسان

پند اول - در دوره زندگمی باید با شرافت زیست کرد .

پند دوم - صدمه بدیگری نباید زد

پند سوم - آنچه نسبت بدیگران تکلیف در کردن اشخاص است باید ادا کرد .

بدیهی است که تعداد و شمارش جملات فوق را نمی توان برای علم حقوق تعریف تصور کرد بلکه فقط مظاهر مهمه آن و آنچه از نظر اخلاق بوسیله علم حقوق باید بآن رسید بوسیله جملات مزبور به مردم تذکر داده شده و بآن ها اعلام شود که آنچه شرافت بشری اقتضا دارد باید آن را انجام داد و آنچه وجدان ارتکاب آن را نفی می نماید باید از انجام آن خودداری نمود و ضمانت اجرائی این اصول هم فقط شرافت بشری قرار داده شده است

با وجود نقیصی که در مجموعه ژوستینی نین در تعریف حق ملاحظه می کنیم معذک بعدها رومی ها تعاریفات دیگری برای حقوق پیدا کرده و سعی کردند بتعریف صحیح حقوق نزدیک شوند و تعریفی که از سلس Gelso در دیرت ملاحظه می کنیم حقوق را بطریق زیر تعریف میکند :

حق از جمله فتنونی است که خوب و عادلانه باشد (۱)

کلمات خوب و عادلانه جنبه عملی حقوق را میرساند و تعریف سلس مخصوصاً جنبه عملی حقوق را بیشتر رعایت کرده و آنرا صنعت و فن APS نامیده است

می دانیم که امروز فن و صنعت را مقابل علم قرار می دهند و این نکته در حقوق قابل بحث است که آیا

حقوق فن است یا علم یا آن که هر دو جنبه را داراست
 در صورت اخیر تا چه میزانی از هر کدام را شامل است
 در اجرای حق باید دو اصل را در نظر گرفت .
 اصل فایده و اصل عدالت - حق مطلق یعنی آنچه در قوانین
 موضوعه نوشته و خوانده می شود گاهی برخلاف عدالت
 است و اگر آن را در موقع عمل با فوایدی که جامعه
 از وضع و اجرای آن در نظر دارد ممزوج نماییم گاهی
 نقض غرض میشود یعنی بی عدالتی حاصل میگردد
 تعریف سلس میزان این امتزاج را بدست داده و
 جمله عالم رومی در دیبخت جنبه عملی حقوق را
 مراعات کرده است

تعریف حقوق در قرن بیستم

سابقه تاریخی که اجمالا به آن اشاره کردیم
 رای ملاحظه سیر تکاملی موضوعیکه بمطالعه آن پرداختیم
 بی فایده نیست - حال باید دید زبان قضائی در عصر
 حاضر حق را چگونه تعریف کرده

علمای حقوق فرانسه در قرن ۱۹ و ۲۰ سه طریق
 حق را تعریف کرده اند و از این حیث هم خود به سه
 دسته تقسیم میشوند :

۱ - بعضی ها حق را تابع قانون می دانند یعنی حق
 را قواعد و نظاماتی می دانند که در ضمن مواد و مجموع
 هائی جمع آوری شده باشد

۲ - بعضی دیگر حق را کاملاً مجزای از قانون
 دانسته و مظاهر مختلفه آن را تحت مطالعه در آورده و
 برای هر يك از آن ها تعریفی ایراد کرده اند

۳ - بالاخره دسته سوم برای حق تعریف واحدی
 کرده اند یعنی مظاهر مختلفه آن را تحت تعریف واحدی
 که جامع جمیع مظاهر حق است در آورده اند
 ما هر يك از دستجات سه گانه را علیحده مطالعه
 می کنیم .

دکتر حسن سمیعی

سیاست جنائی

در روی تخته کوچکی که سطح آن ۳۸ سانتیمتر
 در ۳۰ سانتیمتر است و سطح قابل استفاده آن ۳۸ در
 ۲۸ است میکروسکب دو چشمی سوار شده بنحوی که
 میکروسکب بوسیله دو پیچ روی سطح نامبرده متحرك
 میباشد یکی از پیچها میکروسکب را بالا پائین کرده
 و دیگری در طول تخته آنرا بحرکت در میآورد. از
 طرفی خود تخته که میتواند حامل کاغذ مورد دعوای
 جعل یا شیئی دیگری باشد بنحوی ساخته شده که
 از شکل افقی تا زاویه ۴۵ درجه بحرکت در میآید
 پروفیسور نامبرده میکروسکب دو چشمی را بجای
 يك چشمی انتخاب کرده است برای اینکه اولاً دید آن

میکر-کب هم بنوبه خود معایبی دارد بدین
 نحو که شکل معمولی آن از آنجائی که سطحش خیلی
 کوچک است، اشکالات زیاد میتواند طرف استفاده قرار
 بگیرد برای مطالعه سندی بامیکر-کب معمولی مجبور
 میشویم که سند را تاهاى کوچک بکنیم بنحوی که ممکن
 است پارگی هائی در کاغذ آن تولید شده و سند مورد
 دعوای جعل که مدرک جرم نیز میباشد بادستمالی بکلی
 ضایع شده و از بین برود

پدستور پروفیسور Locard یکی از Opticien های
 شهر لیون M. GaMBS اسپانیایی با اسم Grephoscope ساخته
 است که طرح آن بطریق ذیل میباشد :